

etnografskem muzeju. Kako simbolno! Spoznal sem te pred vrati izpitne komisije na Filozofski fakulteti, odšla pa si skozi Vrata Slovenskega etnografskega muzeja. Ko pogledam tvojo sliko, Jana, enostavno ne morem verjeti, da te ni več! Da je svet tako minljiv! Ničkolikokrat si me s svojo razigrano psičko prišla obiskat na muzejsko ploščad Metelkove, kjer sva kramljala o muzejih, potovanjih ... Ničkolikokrat si me povabila v hiško na Krasu. Kolikokrat sta me s soprogom Dejanom gostila na zajtrkih. So trenutki, ki jih ne bom pozabil nikoli. Je čas, ko si obogatila moje življenje. A vse mine. Tudi mi bomo odšli!

Ralf Čeplak Mencin

V ponedeljek, 16. 12. 2013, smo se na Žalah v Ljubljani poslovili od spoštovane kolegice, etnologinje in sociologinje kulture Jane Cvetko, rojene Tomažič, ki je bila med letoma 1994 in 2002 direktorica Slovenskega verskega muzeja v Stični.

Jana Cvetko (1. 12. 1965–10. 12. 2013) se je v času študija posvečala raziskovanju različnih tem s področja slovenske etnologije in zgodovine. Raziskovala je furmanstvo na Notranjskem, idrijske čipke, simbol sveče v slovenskem ljudskem praznovanju, podobice, jaslice in druge oblike ljudske pobožnosti. Pod mentorstvom dr. Janeza Bogataja je leta 1990 napisala diplomsko nalogo z naslovom *Vinska trgovina v Ljubljani v času od konca srednjega veka do konca druge svetovne vojne*.

Takoj po diplomi leta 1991 se je zaposlila kot pripravnica v Slovenskem etnografskem muzeju. Pripravnništvo je opravljala v dislocirani enoti v Muzeju neevropskih kultur v Goričanah. Tedaj je sodelovala pri postavitvi razstave *Slovenski misijonarji po svetu*, ki je bila na ogled v ljubljanskih Križankah in v Domu Srečka Kosovela v Sežani ob Vseslovenskem misijonskem kongresu. Bila je tudi v uredniškem odboru publikacije o slovenskih muzejih (*Les musees de Slovenie*, 1991).

Po zaključku pripravnništva se je kot mlada kustosinja zaposlila pri Zvezi muzejev Slovenije. Kot kustos-koordinator je med drugim sodelovala pri pripravi Prvega muzejskega salona v Cankarjevem domu, pri organizaciji predavanj v okviru Muzeoforuma in bila v uredniškem odboru *Vodnika po slovenskih muzejih* (1992).

Aktivna je bila tudi pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije. Leta 1991 je bila izvoljena v komisijo za delo z zgodovinskimi krožki ter bila med letoma 1993 in 1995 tudi njena predsednica. Vrsto let je strokovno sodelovala z Društvom za oživljanje kulturne podobe starega mestnega jedra Ljubljana. Nepozabni ostajajo Miklavževi sprevodi, pri katerih je sodelovala med letoma 1988 in 1996. Sprevod leta 1988 je bil prvi Miklavžev sprevod po štiridesetih letih v Ljubljani. Vil se je po Stari Ljubljani v veselje pettisočglave množice. Miklavž je bil igravec Boris Kralj, hudiča pa sta upodobila Svetlana Makarovič in Vojko Vidmar. Leta 1993

je s strokovnimi nasveti sodelovala pri gledališkemu projektu japonskega igralca Oshua Yokohida, ki je gostoval po slovenskih krajih. Ob prvem obisku papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji leta 1996 je bila aktivno soudeležena pri pripravi, organizaciji in režiji srečanja v Postojni.

V Stični pa se je zaposlila decembra leta 1993 kot kustosinja v Društvu prijateljev Slovenskega verskega muzeja. Društvo je bilo dve leti pred tem ustanovljeno z namenom, da v delu stiškega samostana zaživi Slovenski verski muzej. In prav temu muzeju je namenila veliko časa in energije. Leta 1994 je postala vodja muzeja. S svojo neizmerno energijo in predanostjo je mladi, nastajajoči muzej "postavila na noge" in ga s svojim programom čvrsto umestila med druge slovenske muzeje.

Kot direktorica je poskrbela, da je bila dokončana obsežna prenova muzejskih prostorov. Dobili smo samostojno restavratorsko delavnico. Zaposlila je restavratorico in kustosinjo. Muzej je vključila v Skupnost muzejev Slovenije. Zaposleni smo postali člani Slovenskega muzejskega društva. Aktivno je bila vpeta v urejanje pravno-formalnega statusa muzeja. Po petnajstih letih prizadevanj mnogih, med njimi tudi Jane Cvetko, deluje v Stični od leta 2006 dalje državni muzej – Muzej krščanstva na Slovenskem, ki hrani premično sakralno kulturno dediščino s celotnega področja Republike Slovenije.

O Slovenskem verskem muzeju je tudi pisala. Preglednejši članek je objavila v knjigi *Stična ob jubilejih 1098–1898–1998: Devetstoletnica cistercijskega reda in stoletnica ponovne naselitve stiške opatije*, Stična 1998, str. 171–179, in v knjigi Marijana Zadnikarja, *Samostan Stična in njegove znamenitosti*, Ljubljana 2001, str. 222–231.

Poleg dela direktorice je opravljala tudi delo kustosa etnologa. Posebno pozornost je namenjala podobicam. Rezultat poglobljenega študija na to temo je njena samostojna knjiga *Marija Pomagaj. Brezje: razglednice in podobice skozi čas*, ki jo je izdal Frančiškanski samostan na Brezjah leta 1996. Knjiga je izšla tudi v nemškem prevodu.

V Stični je postavila več samostojnih in skupinskih razstav. Dve razstavi sta bili na temo podob (*Božične podobice* (1993), *Marijanske podobice* (1995, soavtorstvo). Štiri razstave so bile na temo fotografije in likovne dediščine (*Stična skozi leto in dan: fotografska razstava p. Branka Petauerja* (1994), *Slikar p. Gabriel Humek* (1994), *Jože Trontelj: slikar* (1994), *Pater Gabrijel Humek: ob 100. obletnici rojstva* (2007, soavtorstvo). Štiri razstave so obravnavale zgodovinske teme (*Prevajalec Ferdinand Kolednik: ob 150. obletnici rojstva Josipa Jurčiča* (1994), *Knjižna dela o stiškem samostanu: ob izidu knjige Jožeta Mlinariča, Stiška opatija 1136–1784*, (1995), *900 let cistercijanov in 100 let ponovne naselitve stiške opatije* (1998, soavtorstvo), *Zgodovina krščanstva na Slovenskem* (2002, soavtorstvo). Leta 2004 je postavila na ogled zanimivo razstavo *Jaslice od tu in tam*, na kateri smo lahko občudovali privatno zbirko jaslic s celega sveta.

Za postavitev obsežne stalne razstave *Zgodovina krščanstva na Slovenskem* (2002), ki smo jo štirje entuziasti snovali pet let, je kolegica Jana leta 2003 prejela

strokovno muzeološko Valvasorjevo priznanje in Jurčičevo nagrado Občine Ivančna Gorica kot vodja projekta in kot soavtorica razstave.

Jana Cvetko je bila tudi mentorica študentom etnologije na delovni praksi v našem muzeju in pripravnikom. Do nas sodelavcev je bila razumevajoča, prijazna, dostopna, bila je ena izmed nas. Ščitila je naše interese. Zaupala nam je. Spodbujala nas je, da smo se strokovno razvijali. Sprejemala je naše pobude, ideje, nam dala ravno prav proste roke, da smo vzljubili muzej in svoje delo prav tako kot ona. Dala nam je ogromno, tako na osebni kot strokovni ravni. Nismo bili le sodelavci, postali in ostali smo prijatelji.

368

Leta 1997 pa je usodno zbolela. Bolezen je premagovala pogumno, ni se ji prepustila. Na začetku je le občasno ni bilo v Stično, in vsakič ko se je vrnila, so se z njo vrnili vedrina, optimizem in njen nasmeh. Prišla je z novimi načrti in idejami, delo je ponovno zagrabila z obema rokama. In vsi skupaj smo si močno želeli, da bi jo bolezen izpustila iz svojega primeža. Obdobja, ko smo ostajali sami, pa so bila žal vedno bolj pogosta. Vodenje muzeja je občasno opravljala kar od doma. Leta 2002 pa se je morala upokojiti. Kljub temu je ostala povezana z nami in delala kot predsednica Društva prijateljev Slovenskega verskega muzeja vse do leta 2007.

Ko sem jo leta 2006 tudi formalno nasledila, sem prejela v upravljanje finančno in računovodsko urejen muzej, homogen kolektiv, muzej z dvema stalnima razstavama, z bogatimi zbirkami in z vedno večjo prepoznavnostjo v javnosti. Da smo prišli do tega lepega rezultata, je plod večdesetletnega dela mnogih, med katerimi pa Jani Cvetko zagotovo pripada večji delež.

Muzealka je ostala do konca svoje prekratke življenjske poti. 28. septembra 2012 je še imela referat na posvetu o šolskih zvezkih kot zgodovinskem viru v Slovenskem šolskem muzeju. Korekture svojega članka *Šolski zvezki družine Sket iz Postojne* je še opravila, žal pa ni več dočkala njegove objave v *Šolski kroniki* 2013/1-2, ki je izšla decembra 2013.

Z Jano Cvetko sva se nazadnje srečali 10. oktobra 2013 v Slovenskem etnografskem muzeju na odprtju razstave *Vrata: prostorski in simbolni prehodi življenja*. Kljub tegobam, ki ji jih je bolezen neizprosno naložila, si je razstavo ogledovala z izjemnim zanimanjem. Tedaj pa nisva vedeli, da bo morala točno čez dva meseca prestopiti prag večnosti.

Nataša Polajnar Frelih

Draga Janči!

Ni človeka, ki te ne bi imel rad; iz srca rad. Ni osebe, s katero bi bila v slabih odnosih, in ni ga, kateremu ne bi podarila prisrčnega nasmeška. Kot takrat meni, ob najinem prvem srečanju v fakultetni knjižnici: bila si navihana študentka in si me – malce preresno ,staro bajtož – presenetila s svojim šaljivim nastopom,